

Szent István-i fordulat a csatlakozás

Bent vagyunk! Ezzel a felkiáltással fejezte ki örömét a közelmúltban egy tanácskozáson dr. Németh Imre földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter arról, hogy május elsejétől Magyarország teljes jogú tagja az Európai Uniónak. A csatlakozás immár visszavonhatatlanul megváltoztatta a magyar emberek, családok és a gazdaság egész életét. Köztük a halászokét is. A Haltermelők Országos Szövetsége és Termékatanácsa felkészült a csatlakozásra. A tavaly decemberi egyesülési közgyűlés óta – miután a két szervezet feladatai összegződtek – pezsgőbb az élet a szövetség Vöröskő utcai székházában, de az is biztos, hogy a csatlakozás után új feladatokkal is szembe kell nézniük a szövetség munkatársainak, aktivistáinak, tisztségviselőinek. Ezekről az új feladatokról is szót váltottunk dr. Orosz Sándorral, a Haltermosz igazgatójával.

• **Igazgató úr, hogyan értékeli az elmúlt hónapok, a csatlakozás előtti utolsó hetek eseményeit?**

– Bent vagyunk, mondta a miniszter úr, s ez jelentős változás. Elsősorban az által, hogy a korábbi kint is vagyunk, bent is vagyunk állapot időszakát, lezárhatjuk. Ugyanakkor ez azt is mutatja, hogy bár kétségtelenül sok mindenben minőségi váltást hozott az Európai Unióhoz való csatlakozás, számos elem egyáltalán nem jelent új-
donságot, hiszen már korábban is adódott lehetőség arra, hogy a „bent vagyunk” helyzetet megismerjük. Persze, ne tagadjuk, nagyon sok újdonsággal fogunk találkozni az elkövetkezendő hetekben, hónapokban, sőt, években is, hiszen nem máról holnapra kapjuk meg ezeket az új információkat. A csatlakozásra nagyon jól felkészült országokban is hasonló folyamatok zajlottak.

Egy személyes élményem is van erről: az osztrák csatlakozást követő fél évben – 1995-öt írtunk ekkor – az osztrák Országgyűlés mezőgazdasági bizottságának vezetőjével ta-

lálkoztam. Elmondta, hogy ha a belépés után fél évvel tartottak volna népszavazást arról, hogy az osztrákok hogyan is viszonyuljanak az EU-hoz, akkor bizony kiléptek volna a közösségből. Addigra ugyanis egy sor kellemetlenség is begyűrűzött az osztrákok életébe, amit korábban nem láthattak, tudhattak. Ezzel csupán arra szeretném felhívni a figyelmet, hogy a nagyon jól felkészült országokban is okozott komoly társadalmi fe-

szültséget a belépés, tehát ez okszerűen nálunk is várható. Ámde a tenni akaró embert az különbözteti meg a sodródótól, hogy ezeket a kellemetlenségeket, s bizonyos érdeksérelmeket is leküzdji, mert tudja, hogy hosszabb távon egy jobb cél érdekében vállalja mindezt. Ha Magyarországon jövőjét vesszük figyelembe, akkor be kell látnunk, hogy a csatlakozás a magyarságunk megtartásának egyik fontos záloga. Szent Istvánt

Ami a halászságot illeti, várhatók veszteségek. A feladatunk az – s ez volt a szövetség és termékatanács összevonásával is a cél – hogy minimalizáljuk a veszteségeket, s maximalizáljuk azokat az előnyöket, amelyek a csatlakozásból származhatnak.

szentté avatták, ami után felvette a kereszténységet. Higgyük el, a csatlakozás hasonló, Szent István-i fordulatot hoz az ország életében: a magyarság jövőjét elkötelezett mó-

Tartalom:

Nagy kihívások előtt áll

a Pontytenyésztő Tagozat 3

A szövetség és termékatanács

tagjainak 2003. évi termelése 4

Halászzati marketing-kommunikációs

program 2004 6

Versenytárs a cseh hal 8

don felvállaló felelős döntés és folyamat indítása ez.

• **Milyen „véráldozatokkal” jár ez a fordulat?**

– Ami a halászságot illeti, várhatók veszteségek. A feladatunk az – s ez volt a szövetség és termékatanács összevonásával is a cél – hogy minimalizáljuk a veszteségeket, s maximalizáljuk azokat az előnyöket, amelyek a csatlakozásból származhatnak. Ha valaki ezt kizárólag anyagiakban méri, akkor meggyőződésem szerint egy olyan értékrendet tesz kizárólagossá, aminek nem örülnék. Vannak ugyanis olyan folyamatok, amelyek pénzzel nem mérhetők. Márpedig az uniós taggá válás ezek közé a folyamatok közé tartozik. Ugyanakkor látni kell, hogy a magyar halászat vélhetően nem fog kevesebb támogatáshoz hozzájutni a csatlakozást követően, sőt... Az általunk ismert számok azt mutatják, hogy több támogatási pénz lesz, mint korábban.

• **Csak éppen más forrásokból és más célokra lehet felhasználni...**

– Kétségtelenül igaza van. De az Európai Unióban már mindenki tudja azt, amit mi még csak tanulunk, hogy ha kapunk valahonnan valamit, nevezetesen a költségvetés-

(Folytatás a 2. oldalon)

SZERKESZTI:

Szerkesztő Bizottság

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Hajtun György

Szent István-i fordulat a csatlakozás

(Folytatás az 1. oldalról)

től, akkor szigorúan elszámoltatnak a kapott pénzzel. Magyarországon arra kértek pénzt a gazdák, amire kiírták a támogatási pályázatot. Az EU ilyen értelemben fordított logikával működik. Ha van mit támogatni, akkor van esély arra, hogy támogatnak. Magyarán kell, hogy céljaim legyenek, és meg kell keresni hozzá a forrást. Vagyis, megváltozott feltételrendszerben jelenik meg a forráshoz jutás. Tehát, több pénz lesz, de nem mindenkinek. Könnyen előfordulhat, hogy lesznek olyanok, akik korábban kaptak támogatást, most viszont nem. Ez azt is jelenti, hogy átrendeződhet az a sikerlista, ami a halászati ágazat szereplői között jelenleg van. Nyilvánvaló, hogy a szövetségnek nincs ebbe a folyamatba beleszólása, s ez helyén való. Ezért van a piac, a vállalkozói ügyesség. Mi abban tudunk segítséget nyújtani, hogy senki ne szenvedjen hátrányt a tekintetben, hogy tudjon a lehetőségekről, s ha azt el akarja érni, és valamilyen módon segítségre szorul, akkor ezt a segítséget megkapja. A pénzt nem mi osztjuk, s arra sem lesz ráhatásunk, hogy a pénzt ki kapja meg. Az esély megteremtésében a szövetség aktívan fog közreműködni. Kint is vagyunk, bent is vagyunk, mondhatjuk április 30-áig, bent vagyunk, mondhatjuk május elseje után. Remélem, nem olyanban vagyunk bent, amiből azután szeretnénk kimászni...

• A szövetségről semmiképpen sem mondható, hogy a sodródó ember szerepét tölti be, hiszen elég határozottan vette „kezébe” a dolgok irányítását, s lépett fel a halászság érdekeinek érvényesítéséért. Elég, ha

csak a támogatáspolitikát veszem alapul az állítás igazolására: a szövetségnek jelentős szerepe volt abban, hogy a kormányzattal történő tárgyalás után megmaradt néhány olyan nemzeti támogatási forma, amely továbbra is segítség.

– Mielőtt a kérdésre válaszolnék, engedjen meg az előzőekhez még egy gondolatot. A szövetség érdekképviseleti tevékenységében az idei év első negyedében tapasztalható pezsgés abból adódik, hogy az összehívásról döntő közgyűlésen megválasztott elnökség arról határozott, hogy – régi kifejezéssel élve – társadalmasítja a munkát. Igyekezzünk minél több elnökségi tagot közvetlenül bevonni az elnökség által létrehozott bizottságok munkájába. Ez sok előny jár, mind a bevont tag, mind, pedig az érdekképviseleti szervezet számára. Bizom abban, hogy a kezdeti lendület hosszú ideig tart, és ezt követően csak fokozódhat a munkatempó, mert az a feltételrendszer,

amiben az érdekképviseletnek is versengenie kell, ezt igényli. Az élet hétköznapijaiban ez persze, sokkal egyszerűbben jelentkező problémák. Ami a támogatási ügyeket illeti, a tagok is sokkal könnyebben érzékelhetik, hogy mire van szüksége az érdekképviseletnek ahhoz, hogy a támogatási rendszer alakításában eredményeket érjünk el. Gondolok itt, például az adatok pontos szolgáltatására. E nélkül ugyanis nehéz megvédeni az álláspontunkat, és intézni bármit is. Egy sikertelen akció után gyakran elhangzik, hogy nem tettetek semmit. Gyakran akad az érdekképviseleti munkában olyan helyzet, hogy bár nagyon sokat dolgoztunk egy ügyön, még sincs pozitív végeredmény. A jelenlegi támogatási rendszerben az okoz feszültséget, hogy a megváltozott rend alapján különböző forrásokból lehet az uniós és a nemzeti pénzekhez hozzájutni. A hivatalos közlönyökben mindezeket elolvashatják, csak éppen nem egy rendeletben. És miután átmeneti időszakot élünk, még nem minden rendelet jelent meg, amely még sok pénzt hozhat a magyar halászoknak. Kell tehát egy kis türelem, de azt mondhatom, hogy több pénz lesz a támogatási kasszában, mint korábban volt.

• Ha jól veszem ki a szavaiból, nem csak a szövetségnek kell új munkastílust felvennie, hanem a tagságnak is. Mondhatni, uniós fejjel kel gondolkodni...

– Józan paraszti észre van szükség, nem uniós gondolkodásra! Ez a siker útja, ami pedig nem uniós, vagy magyar, pusztán emberi. Azért tartom fontosnak ezt leszögezni, mert így nem fogadjuk el a másokra való mutogatást. Ne fogadjuk el, hogy minden, ami jó, az uniós eredetű, de azt sem, hogy ha

valami rosszul működik, akkor azt arra fogadjuk, hogy az EU így követeli. Mindig vizsgáljuk meg, vajon józan ésszel hasznos-e a dolog, avagy sem. Ha nem hasznos, akkor – függetlenül az EU-s normáktól – mondjuk ki, hogy ez nem hasznos. Különösen most, hogy már benn vagyunk, hiszen az a dolgunk, hogy a számunkra nem kedvező megoldásokat szóvá tegyük. Ez ugyanis a magyar érdekek képviselete. Az uniós csatlakozás nem vonhat maga után gondolkodási restséget, lustaságot, mert akkor tragédia következik be, s az a magyarság halálát jelentené. A halász különben sem szereti, ha a csónakja sodródik a vízen, jobban szereti, ha arra megy, amerre ő akar. Sodródni csak akkor fog, ha tudja, hogy a hal megfogásához erre van szüksége. S ehhez partner a tagság egésze.

• Azért is jó egy interjú, mert abban lehet vitatkozni, véleményt cserélni, gondolkodni itt most az előző kérdésemre és az arra adott válasza. De ha például a piac kérdéséről

kívánnunk beszélni, akkor kimondhatjuk, hogy bizony megváltozik a helyzet. Éppen a csatlakozás előtti hetekben, hónapokban zajlott egy komoly vita az import halak egészségügyi ellenőrzéséről, forgalmazásáról. Új témakörökkel kell szembenézni, olyanokkal, amelyek a hazai haltermelést is jelentősen befolyásolják.

– Az újszerűség nem feltétlenül jelent újdonságot. Valóban újszerűen hatott a versenytársak árukészleteinek ránk gyakorolt negatív hatása. Nevezük nevén, a cseh pontyról van szó. A cseh ponty – egy kis képzavarral – nem először „tör” borsot a magyar ponty orra alá, hiszen néhány évvel ezelőtt a magyar ponty importot lehetetlenítette el az a dömpingáru, amit a cseh ponty jelentett a német piacon. A csatlakozás óta annyi a változás, hogy az import értelmezhetetlenné válik, hiszen egységes piac része vagyunk, miközben a verseny ugyanazon a piacon folytatódik. Az EU mintát is kínál az ilyen helyzetek kezelhetőségéhez, s ahogy az élet halad, úgy keletkeznek új lehetőségek is. Gondolok itt az állat-egészségügyi – védelmi rendelkezésekre, amelyek mindegyike piaci értelemben is bizonyos védettséget jelent. Egy minden szempontból korrekt áru ellen nincs védelem, ott a jobbik és az olcsóbb győz. A versenyt kiiktatni nem lehet, az azonos feltételek megteremtését kell célul tűzni. A magyar halászok joggal félnek a koi vírus bejövételétől, mivel egy ilyen vírus bizony „kitakarítja” a halastavakat. Éppen ezért azt kell elérnünk Brüsszelnél, hogy a koi-mentesség igazolását biztosító rendszert elismerjék, kötelezővé tegyék.

Hajtun György

Az étkezési ponty és busa termelői árai (Ft/kg) 2004. év 18. hét (április 26 – május 2.) az ország egyes régióiban		
Régió megnevezés	Ponty	Busa
Dél-Alföld	540-600	170-220
Észak-Alföld	520-535	180-200
Dél-Dunántúl	520-550	160
Közép-Magyarország	550-560	150-180
Az étkezési ponty és busa fogyasztói árai (Ft/kg) 2004. év 18. hét (április 26 – május 2.) az ország különböző piacain		
	Ponty	Busa
Budapest Nagycsarnok	790	400
Rákóczi tér	850	350
Lehel tér	850	460
Békásmegyér	790	390
Debrecen	800	400
Győr	720	360
Miskolc	780	280
Pécs	770	290
Szeged	750	350
Székszárd	690	-
Szolnok	720	350

(Forrás: Haltermelők Országos Szövetsége és Terméktanácsa, Sz. N.)

Nagy kihívások előtt áll a Pontytenyésztő Tagozat

Szarvason április 5-én tartotta ez évi első ülését a Pontytenyésztő Tagozat, amelyen megbeszélték a tagozat 2004. évi program- és feladattervét, a 2004. évi teljesítményvizsgálatát és tenyésztő szervezeti felülvizsgálatát, valamint a tenyésztő szervezetek problémáit és a jövőre vonatkozó elképzeléseit. A tagozati ülést a tagozatvezető távollétében Gorda Sándor, a HAKI munkatársa vezette le, aki bejelentette, hogy dr. Bakos János 2004. január 1-től ismét tenyésztésvezetőként dolgozik a tagozat feladatainak végrehajtásán.

Az első napirendnek megfelelően dr. Bakos János elmondta, hogy a tagozat az idei évben tervbe vette:

- az OMMI által folytatott teljesítményvizsgálatok folyamatos nyomon követését, az eredmények felhasználását a tenyésztő szervezetek tenyésztési programjában,
- a Teljesítményvizsgálati kódex átdolgozását,
- tenyésztő szervezetek tenyésztői tevékenységének szigorítását (pl. törzskönyv vezetése, tenyésztési program alakítása stb.), a folyamatos tenyésztőszervezeti beszámolót a tagozati üléseken,
- a fajták folyamatos jelölését és annak ellenőrzését, valamint pályázat(ok) előkészítését újabb jelölő berendezés(ek) beszerzésére,
- a pontyhús minőségének értékelését: pontyfajták, mint élelmiszer ízvizsgálatát,
- a tenyésztett pontyfajtákból készíthető feldolgozott termékek ötleteinek összegyűjtését (fogyasztói kutatási eredmények felhasználva),
- a pontytermékek védjegyzetelési lehetőségeinek megkeresését,
- EU pályázati lehetőségek megkeresését a tagozat tagjai számára,
- elismert fajták piaci lehetőségeinek bővítését,
- elismert pontyfajtákra irányuló kutatások eredményeinek összeállítását és további kutatások kezdeményezését (pl. betegségekkel szemben ellenálló pontyfajta ill. hibrid, genetikai fajtajavítás, biohal termelési technológiák),
- a pontytenyésztő szervezetek informatikai fejlődésének fokozását: elektronikus adatnyilvántartás a gazdaságokról, elektronikus adatbekérés, interaktív kapcsolattartás, külföldi tenyésztőkkel ill. információs hálózatokkal való kapcsolatfelvétel stb.,
- szakmai kapcsolatok erősítését hazai és külföldi pontytenyésztő gazdaságokkal – mind a magyarok külföldi tagozati kirándulásainak, mind a külföldiek hazánkba való látogatásának megszervezésével.

A második napirend keretei között Demeterné Pétery Tünde, az OMMI munkatársa ismertette a tenyésztő szervezetek felülvizsgálatának tematikáját, valamint a teljesítményvizsgálatok jellemzőit. Az előbbivel kapcsolatban elmondta, hogy idén a tenyésztő szervezeti felülvizsgálat minden

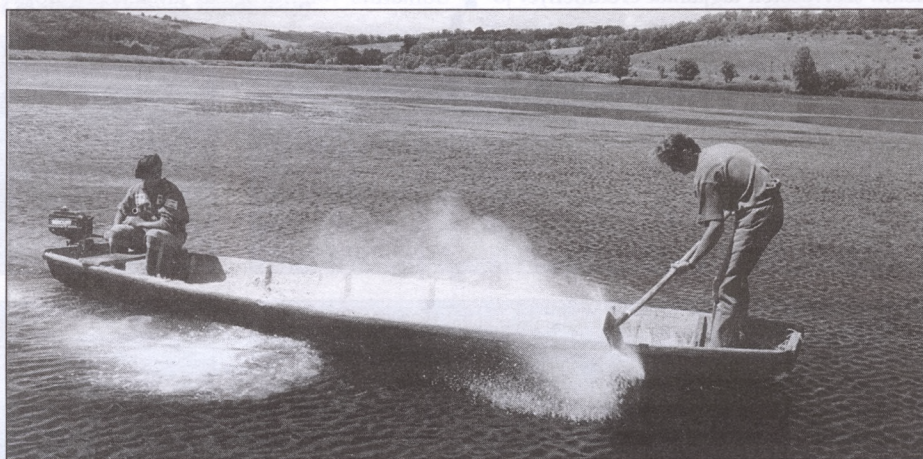
dődik, amikor a TEHAG Kft. telephelyére szállítják a megjelölt, szaporításra váró anyahalakat (fajtanként 5 ikrás és 8 tejcs).

Demeterné tájékoztatta a tenyésztő szervezeteket a vizsgálat költségeiről és elmondta, hogy az egyesületbe vagy szövetségbe tömörülő szervezetek visszaigényelhetik a vizsgálati díjat az FVM-től.

Folytatódik a keltetői felülvizsgálat is azokban a keltetőkben, ahol lejárt a keltetők három évre adott működési engedélye.

Végezetül felhívta a tenyésztésvezetők figyelmét a törzskönyvek pontos kitöltésére, és vezetésére és megkérte a tenyésztő szervezeteket, hogy tartsák be a tenyésztői munkával kapcsolatos anyagok beküldésének határidejét: a keltetési napló adatait: 2004. augusztus 31-éig, a származási igazolások egy példányát pedig 2004. december 31-éig kell az OMMI-hoz beküldeni!

A harmadik napirend keretein belül a tagozat tagjai megállapodtak a következő tagozati összejövetelek helyszínében és időpontjában. Így május végén a Balatoni Halászati RT., november első felében a szajoli Halász Kft. látja vendégül a tenyésztő szervezetek képviselőit.

Etetik a pontyot

szervezetre és pontyfajta kiterjed, tavasszal felülvizsgálatra kerül: az Attalai Hal Kft. (Attala), a Biharugrai Halgazdaság Kft. (Biharugra), a Halász Kft. (Bikal), a Halász Kft. (Szajol), a MOHOSZ (Budapest), a Szegedfish Kft. (Szeged) és a Tatai Mezőgazdasági RT. (Tata). Az utóbbival kapcsolatban elmondta, hogy 2004-ben folytatódik az előző évben megkezdett vizsgálat a hajdúböszörményi pikkelyes, dunai vad, szajoli tükrös, szarvasi P31 hibrid és tatai acélos nyurga fajtákkal. A másodnyaras nevelésre kerülő fajták idén Nagybarackán, Szarvason és Barnahát pusztán kerülnek kihelyezésre.

Az ideai egynyaras korosztály nevelése a hortobágyi pikkelyes, attalai tükrös, tiszai nyurga, szarvasi 215 tükrös hibrid, bikali tükrös fajtákból történik.

Az egynyaras nevelésre kerülő fajták teljesítményvizsgálata 2004. május 10.-én kez-

Ezt követően a tenyésztő szervezetek beszámolóit hangzottak el, többek között említésre kerültek a tenyésztett állományok fenntartásával, jelölésével kapcsolatos problémák, és a madárkár okozta terméskiesés nagyságrendje.

A tagozati összejövetel zárásaként a tagozat számára megpályázható EU támogatásokról is szó esett, mely nem csak az egyes tenyésztő szervezetek, de a tagozat fent ismertett feladatainak végrehajtásához is elengedhetetlenül szükséges lesz.

K. G.

Apróság

Halastó rendszer kiadó 100 ha vízfelülettel. Igény esetén termőföldet is tudunk mellé adni (200 ha). Érdeklődni lehet: 06/20/9 241-341.

A szövetség és terméktanács tagjainak 2003. évi termelése

A szövetség és a terméktanács számára a 2003. évi lehalászások adatait 72 gazdaság küldte el, ezek feldolgozásával készültek az alábbi táblázatok. Az országos adatok alapján (forrás: AKII) az üzemelő hazai tógazdasági terület 22 750 ha, míg a tagság 16 025 ha-ról jelentett le adatokat.

Az érdekvédelmi szervezetek tagjainak adataiból kiolvasható trendek azért is fontosak, mert az országos statisztikákat adó gazdaságok közül általában ezek azok, amelyek a haltermelést fő tevékenységként és magas szakmai színvonalon végzik. Ezt jelzi az is, hogy a statisztikák szerint az összes halastó terület 70%-án gazdálkodó szervezetek az összes termelés 80%-át adják (1. táblázat).

Az összesített és a hektáronkénti adatok (2. táblázat) is azt mutatják, hogy az érdekvédelmi szervezetek tagjainak eredményei jó-

val meghaladják az országos átlagot (étkezési hal bruttó országos: 475 kg/ha). Tagságunk termelési eredményeiben a tenyészhal termelés határozott emelkedése után, 2003-ban csökkenés következett be.

A lehalászási adatokban hektárra vetítve az étkezési halnál is visszaesést figyelhetünk meg 2003-ban. Ez a csökkenés a nyári halászatok elterjedésével magyarázható, de összességében az elmúlt év termelését az országos átlag vetette leginkább vissza. Magyarország egyes régióiban a szárazság nagyobb károkat okozott, de voltak olyan tógazdaságok, ahol a vízellátásban a gépesítés miatt nem mutatkoztak gondok, a biztonságos pénzkerés volt csupán (a kár itt többletkiadásokban jelentkezett). 2003-ban kritikus helyzetbe kerültek a dél-alföldi és a dunántúli völgyzárógátas tavak. Ezek hozá-

mainak csökkenése mutatkozik az összesített adatokban.

Az intenzív rendszerben termelő gazdaságok közül, bár több is tagja a két szervezetnek, csak az Afrikai harcsáról, angolnáról és

3. táblázat: Az intenzív rendszerben tenyésztett fajok termelése az elmúlt években (kg)

Év	Faj	Étkezési	Növendék	Any
2001	Afrikai harcsa	383 442	86 150	3280
	Angolna	72 569	31 552	
	Pisztráng	7 300	3 000	90
	Egyéb	1 201	200	424
	Tokféle	2 797	331	80
2002	Afrikai harcsa	325 671	66 660	3000
	Egyéb	2 000	15 000	800
2003	Afrikai harcsa	986 455	110 300	5 800
	Angolna	10 831	10 315	
	Egyéb	13 430	4 533	105

1. táblázat: A tógazdasági haltermelés megoszlása (t)

	Ha	Tenyész hal	Étkezési hal					Étk összesen
			Ponty	Amur	Busa	Ragadozó	Egyéb	
1999	15 324	5 899	6 731	339	1 532	154	487	9 243
2000	16 411	5 926	6 930	427	1 883	183	1 175	10 598
2001	13 785	4 414	5 686	387	1 611	121	296	8 101
2002	13 760	5 814	5 801	341	1 508	106	290	8 046
2003	16 025	5 857	6 479	380	1 309	138	421	8 727

2. táblázat: A tógazdasági termelés hektárra vetített adatai (kg)

	Ha	Tenyész hal	Étkezési hal					Étk összesen
			Ponty	Amur	Busa	Ragadozó	Egyéb	
1999	15 324	385	439	22	100	10	32	603
2000	16 411	361	422	26	115	11	72	646
2001	13 785	320	412	28	117	9	21	588
2002	13 760	423	422	25	110	8	21	585
2003	16 025	365	404	24	82	9	26	545

4. táblázat: A tógazdasági termelés természetes mutatói 1999–2003 között

Megnevezés	1999	2000	2001	2002	2003
R-T. E. kg	2,27	2,24	2,59	2,23	2,44
Term. hozam kg/ha	230	223	141	246	164
Term. hozam %	33	36	26	36	30
Takarm. hozam %	67	64	74	64	70
Gyapardodási hányados	2,98	2,62	2,49	3,05	2,47

6. táblázat: Tenyészhal termelés alakulása 1999–2003

Megnevezés	1999 (15 324 ha területen)		2000 (16 411 ha területen)		2001 (13 785 ha területen)		2002 (13 760 ha területen)		2003 (16 025 ha területen)	
	edb	%	edb	%	edb	%	edb	%	edb	%
P1	25 189	83,4	33 068	86,1	24 837	85,4	27 541	87,0	32 449	87
A1	2 380	7,9	1 749	4,6	1 606	5,5	1 349	4,3	2 617	7
B1	2 365	7,8	3 111	8,1	2 393	8,2	2 016	6,4	1 370	4
R1	286	0,9	480	1,2	240	0,8	738	2,3	929	2
Egynyaras ivadék összesen										
	30 219	100	38 408	100	29 076	100	31 645	100	37 365	100
Megnevezés	1999		2000		2001		2002		2003	
	edb	%	edb	%	edb	%	edb	%	edb	%
P2	8 201	80,7	10 124	83,9	6 202	75,5	7 867	86,5	9 971	84
A2	571	5,6	684	5,7	485	5,9	384	4,2	430	4
B2	1 277	12,6	1 128	9,4	1 449	17,6	753	8,3	1 135	9
R2	116	1,1	130	1,1	77	0,9	91	1,0	354	3
Kétnyaras tenyész összesen										
	10 165	100	12 066	100	8 212	100	9 094	100	11 890	100

5. táblázat: A tógazdasági termelés kihelyezési és takarmány felhasználási adatai

Év	Felhasznált tak.k.e.			Kihelyezés			
	ha	összes		összes		Ponty	
		tonna	kg/ha	tonna	kg/ha	tonna	kg/ha
1999	15 324	22 897	1 548	5 077	375	4 066	277
2000	16 411	22 922	1 397	6 313	385	4 288	261
2001	13 785	19 412	1 408	5 022	364	3 762	273
2002	13 760	20 731	1 507	4 546	330	3 564	259
2003	16 025	24 883	1 553	5 951	371	4 890	305

Az összes kihelyezett hal mennyiségéhez viszonyítva növekedett a pontykihelyezés összes tömege is:

	1999	2000	2001	2002	2003
	74%	68%	74%	78%	82%

7. táblázat: A természetes vízi halfogás alakulása t-ban (MOHOSZ adatokkal, de horgász fogások nélkül)

	ha	Ponty	Amur	Busa	Ragadozó	Egyéb	Összesen
1999	90 100	836	44	973	131	925	2 910
2000	89 373	828	56	751	108	710	2 453
2001	26 873	491	46	458	59	238	1 292
2002	104 269	445	82	718	124	843	2 212
2003	90 905	449	43	522	93	639	1 746

Az elmúlt öt év ha-ra vetített halfogás alakulása:

	1999	2000	2001	2002	2003
	32 kg	27 kg	48 kg	21 kg	19 kg

8. táblázat: A 2003. évi étkezési halforgalmazás alakulása

Megnevezés	Élőhal (t)	Fagyasztott (t)	Konzerv (t)
Étk. haltermelés*	17 829		
Import	541	7 798	8 515
Export (mínusz)	2 419	87	72
Összesen	15 951	7 711	8 443

*Horgászfogásokkal együtt

9. táblázat: Az egy főre jutó halfogyasztás alakulása (M. o. lakossága: 10 044 ezer fő)

	Élőhal	Fagyasztott	Elkészített v. konzervált hal	Összesen
1999	1,62	0,65	0,55	2,82
2000	1,67	0,62	0,74	3,03
2001	1,71	0,65	0,72	3,08
2002	1,68	0,76	0,75	3,18
2003	1,59	0,77	0,84	3,20

az egyéb kategóriáról kaptunk adatokat, több termelőtől mint 2002-re vonatkozóan. Ennek köszönhető az afrikai harcsánál tapasztalható megugrás a termelésben. Az egyéb kategória termelési mutatóinak növekedése főként a Tilapia fajok tenyésztésének előretörésével magyarázható.

A tógazdasági adatok részletes elemzésével számított mutatók alátámasztják az összevont adatokból is következtethető megállapításokat. Ezek szerint az elmúlt év rosszabb eredményeket hozott a termelésben. Csökkent a természetes hozam, romlott a takarmány hasznosulási mutató és a gyarapodási hányados sem éri el a 2002-es adat értékét. A hozamok és az egyéb termelési adatok elemzésekor figyelembe kell azonban venni azt is, hogy az étkezési haltermelés esetében egyre növekszik a nyáron lehalászott hal mennyisége, amely az összesített adatokban jelentős hozamcsökkentő tényező.

A csökkenő hozamok mellett az 5. táblázat adatai szerint nőtt a felhasznált takarmány hektáronkénti mennyisége.

Tenyészhal termelésünk az előző évek képét mutatja, talán a ragadozó halak termelésében látható némi növekedés. Az ivadékok és a kétgyaras ponty ellátásában nem mutatkozik hiány jelenleg sem, Magyarország ebből önellátó, mely jövőbeni erősségünk lehet.

Lehalászás (képünk illusztráció)

A természetes vizek fogási adatai fajokénti csökkenést mutatnak, főleg az egyéb és a busa kategóriában. Itt nagyrészt a Balatoni fogások csökkenésével indokolhatjuk a változást, melynek szintén lehet kiváltója az aszályos időjárás.

A tagság által leadott adatok elemzése alapján, láthatóak a tavalyi év nehézségeiből adódó problémák. Az aszályos időjárás nem

kedvezett az ágazatnak, sokan fel sem tudták tölteni teljes mértékben tavaikat. Ez mindenképpen a tógazdaságok leromlásához vezet, csak súlyos anyagi áldozatok árán lehet termelésbe visszaállítani a 2003-ban kiesett területeket. Reméljük, hogy a 2004-es év nem állítja ilyen megpróbáltatások elé a termelőket, hiszen az EU csatlakozással egyébként is komoly kihívások előtt áll az ágazat.

10. táblázat: Lehalászott anyag: ponty

db	étkezési		anya		kétgyaras, tenyész		ivadék		összesen
	kg	db	kg	db	kg	db	kg	kg	
Pest	117 475	189 435	1 088	5 690	759 856	210 634	1 133 000	36 020	441 779
Közép-Magyarország	117 475	189 435	1 088	5 690	759 856	210 634	1 133 000	36 020	441 779
Fejér	434 023	672 214	889	3 971	1 178 890	391 803	4 722 323	151 063	1 219 051
Komárom-Esztergom	103 751	119 622	914	5 712	904 830	211 550	823 000	25 892	362 776
Veszprém	66 395	113 999	50	500	27 000	10 700	3 500	350	125 549
Közép-Dunántúl	604 169	905 835	1 853	10 183	2 110 720	614 053	5 548 823	177 305	1 707 376
Győr-Moson-Sopron	100 970	134 199	-	-	47 000	19 000	-	-	153 199
Vas	1 800	2 100	-	-	1 000	400	-	-	2 500
Zala	132 180	188 018	55	690	153 000	75 046	713 000	19 440	283 194
Nyugat-Dunántúl	234 950	324 317	55	690	201 000	94 446	713 000	19 440	438 893
Baranya	509 093	693 913	415	2 448	565 260	129 143	1 100 460	43 663	869 167
Somogy	425 808	558 993	574	3 915	1 494 650	470 023	1 443 725	60 343	1 093 274
Tolna	608 583	792 696	242	1 650	978 642	240 976	870 500	29 393	1 064 715
Dél-Dunántúl	1 543 484	2 045 602	1 231	8 013	3 038 552	840 142	3 414 685	133 399	3 027 156
Borsod-Abaúj-Zemplén	48 550	60 055	-	-	96 585	25 073	188 000	8 544	93 672
Heves	110 000	103 200	101	598	185 250	120 800	120 000	3 000	227 598
Nógrád	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Észak-Magyarország	158 550	163 255	101	598	281 835	145 873	308 000	11 544	321 270
Hajdú-Bihar	1 013 758	1 869 295	395	2 600	1 829 465	882 517	6 106 255	399 977	3 154 389
Jász-Nagykun-Szolnok	581 633	828 979	1 886	7 470	1 237 900	415 819	6 037 380	166 880	1 419 148
Szabolcs-Szatmár-Bereg	58 484	89 344	134	704	62 337	24 046	231 000	6 930	121 024
Észak-Alföld	1 653 875	2 787 618	2 415	10 774	3 129 702	1 322 382	12 374 635	573 787	4 694 561
Bács-Kiskun	279 853	385 981	13	80	853 925	312 128	875 800	48 982	747 171
Békés	243 200	375 849	1 100	6 000	790 001	219 338	4 801 900	138 117	739 304
Csongrád	467 638	745 610	3 490	13 872	1 116 938	435 741	4 935 470	245 711	1 440 934
Dél-Alföld	990 691	1 507 440	4 603	19 952	2 760 864	967 207	10 613 170	432 810	2 927 409
Összesen	5 303 194	7 923 502	11 346	55 900	12 282 529	4 194 737	34 105 313	1 384 305	13 558 444

Halászati marketing-kommunikációs program 2004

Az 1999. évben AMC támogatással megkezdett ágazati marketing program folytatásaként 2004-ben is koncentrált kommunikációs tevékenységet tervezünk. A program megvalósítása összességében mintegy 100 millió forintba kerül. A Haltermosz jónéhány pályázaton elindult annak érdekében, hogy a marketing programhoz kellő támogatást tudjon biztosítani. Íme a program.

Szeretnénk megvalósítani, hogy a halételek jelenlegi, döntően ünnepekhez kötődő fogyasztásától eljussunk az egyre gyakoribb, rendszeresebb (negyedévente, havonta, hetente történő) fogyasztásig.

Ennek megfelelően az alábbi közösségi agrármarketing tevékenységeket szeretnénk végrehajtani a következő évben:

1. piackutatás
2. ismeretterjesztés és oktatás
3. PR- és reklámtevékenység
4. közösségi agrármarketing kiadványok készítése
5. halászati termékek eladásösztönzése

1. Piackutatás

• A halfogyasztási szokások felmérése

1997-ben készült utoljára ilyen tanulmány, ezt követően 1999-ben indítottuk a hazai halfogyasztás növelését célzó marketingkommunikációs programunkat. Ennek eredményét mérné fel a tervezett marketingkutató.

2. Ismeretterjesztés és oktatás

• Ételünk az életünk. (II. tudományos tanácskozás meghívott előadók, szakértők közreműködésével).

A 2004-ben megrendezésre kerülő tanácskozás témaköre:

- az üzletláncok hal- és halételkínálata,
- a választékbővítés lehetőségei a fogyasztók elvárásainak teljesítése érdekében.

• Termelői értekezlet

A marketing akciókban résztvevő gazdaságok munkatársai részére célzott marketing ismeretek átadása (meghívott előadók, szakértők közreműködésével).

Téma: A termék-életciklus fázisai, a termelők feladatai az egyes fázisokban.

3. PR- és reklámtevékenység

• Halászati Lapok c. információs és marketing hírlevél a Magyar Mezőgazdaság mellékleteként havonta jelenik meg.

• Sajtótájékoztatók, média-klub működése

Az év eseményeinek hírelése a médiakon keresztül nagy fontosságot kap. Az év elején a tömegkommunikációs média leg-

szélesebb körének részvételével beharangozó sajtótájékoztatót tervezünk. Az év végén ugyancsak e kör részvételével értékelő sajtótájékoztatót tartunk.

Az év során – minimum 4 alkalommal – a saját, illetve tagszervezetek által szervezett értékesítés-ösztönző akció kapcsán média-klub összejöveteleket tervezünk. (a konkrét eseményeket beharangozzuk, illetve értékeljük.) Az esemény-naptárban szereplő valamennyi rendezvényről sajtóanyagot adunk ki.

• Termékcsoportok piacra jutását segítő reklámtevékenység

Az elmúlt időszakban a halászati ágazatban is megkezdődött a halak feldolgozása, termékek, termékcsoportok fejlesztése. A friss áru mellett konyhakész hűtött és mélyhűtött termékek, védőgáz csomagolású termékek, füstölt és különleges ízesítésű termékek, pástétomok, halsaláták stb. jelentek és jelennek meg a hazai kínálatban. A piac változó igényeit szem előtt tartva, szeretnénk bemutatni a fogyasztóknak az egyre korszerűbb, az Európai Unió követelményeinek is megfelelő termékcsoportokat.

Ennek érdekében kiterjedt reklámkampányt tervezünk, ahol egy vezető TV csatornán fő műsoridőben, mesterszakács segítségével egy-egy halétel kerülne elkészítésre egy-egy termékcsoport felhasználási lehetőségeinek bemutatásával.

Az év során folyamatosan (havonta egyszer ugyanabban az időben és műsorban) tervezzük a program megvalósítását.

• Promóciós eszközök készítése

A következőkben sorolt promóciós eszközök a tervezett éves eseménysorhoz, valamint az AMC megjelenésekhez biztosítják a minimálisan szükséges és nélkülözhetetlen eszköz háttért.

Transzparens 3 db, emblémás szalvéta 1.000 csomag, reklám-táska (műanyag) 10.000 db, kötény 1.000 db, póló 1.000 db, recept-füzet 10.000 pl., receptkártya 100.000 pl., asztalterítő 1.000 db, edényfogó kesztyű 500 db, emblémás sapka 1.000 db, emblémás bögre 1.000 db, bor 1.000 palack, naptár 1.000 db, jegyzet 5.000 db, emblémás légző 2.000 db, emblémás partedli 5.000 db,

4. Közösségi agrármarketing kiadványok készítése

• Termékkatalógus

A halászati ágazat feldolgozott termékeinek reprezentatív bemutatását szolgáló kiadvány magyar (5.000 pl.) és angol (1.000 pl.) nyelven.

5. Halászati termékek eladásösztönzése

• Az értékesítés ösztönző akciók sorában kiemelten kezeljük az ágazat szervezésében megvalósuló III. Halételek Országos Ünnepe – gasztronómiai fesztivált (Budapest, Városliget, május közepe) – jubileumi – XXX. Országos Halfőző Versenyt (helyszíne a későbbiekben pontosul), a IV. Halakhoz illő borok versenyét (Budapest, március) és a XIII. Budapesti Bor és Pészgő Fesztivált (Budapest, Budai Vár, szeptember) keretében az ágazat gasztronómiai megjelenését.

Az ágazat szervezésében megvalósuló marketing események olyan értékesítés-ösztönző akciók, melyeket intenzív PR (beharangozó és értékelő) tevékenység kísér, valamint kiemelt szerepet kap az oktatás-képzés és ismeretterjesztés.

– Harmadik alkalommal kerül megrendezésre a „Halételek Országos Ünnepe” gasztronómiai fesztivál (2004. május 15., Budapest – Városliget).

Az ünnepen kétféle verseny megrendezését tervezünk.

1. Az ország legjobb halfőzője címért rendezett profi halfőző verseny.

Ennek keretében az ország különböző pontjain megrendezett halfőző versenyek és halfőzési bemutatók legjobbjai mérik össze halételkészítésben szerzett tudásukat, s zsűri döntés alapján a győztes megkapja az ország legjobb halfőzője megtisztelő címet.

2. Mindenki másképp csinálja! című amatőr halfőző verseny.

A versenyre bárki benevezhet, aki kedvet és elszántságot érez arra, hogy bemutassa főzési tudományát a nagyközönségnek. E programmal elsősorban a közönségnek próbálunk kedvet csinálni a halételek elkészítéséhez és fogyasztásához.

A fesztivál hangulatát számtalan érdekes programmal kívánjuk fokozni:

Igy megrendezzük a mesterszakácsok halétel bemutatóját, melynek során egy elkülönített főzőhelyen két-három mesterszakács készít előre meghatározott halételekből álló menüsört a nagyközönség érdeklődésének kíséretében. A kész halételeket a közönség megkóstolhatja.

Bemutatunk, ajánlunk és kóstoltatunk olyan halételekhez illő borokat, melyek az el-

múlt években rendezett Halakhoz illő borok versenyén eredményesen szerepeltek.

Elsősorban fiatalabb generációnak szóló programelemként tervezzük élőhal bemutatót és olyan szellemi és ügyességi vetélkedőket, melyek a fiatalok ismereteinek bővítését szolgálják.

A fesztivál célja, hogy tudatosítsuk a fogyasztókban, hogy a hal változatosan elkészíthető és az egészséges táplálkozásban is fontos szerepet játszó étel.

Az esemény hírverését, látogatottságát több médiumra (sajtó, rádió, TV) alapozott reklámkampánnyal kívánjuk beharangozni. Az intenzív, országos hatókörű reklámtevékenységet 2004. márciusától tervezzük.

Tervezzük továbbá egy, az esemény programját tartalmazó leporelló készíttetését cca. 10.000 példányban, melyet a városligeti Központi Majálison, egyidőben, több helyszínen szeretnénk kiosztani a nagyközönségnek.

A halászság bensőséges ünnepeként számon tartott országos halfőző versenyek az utóbbi években egyre nyitottabbá váltak, így az értékesítés-ösztönző helyszínei. A résztvevő nagy számú érdeklődő körében kóstoltatjuk a halászok által elkészített ételeket, köztük igazi specialitásokat, valamint terjesztjük promóciós anyagainkat (recept-füzet, recept-kártya, halételekhez illő borajánlások). A kóstoltatás 800–1000 fő vendéglátását jelenti.

Az országos halfőző versenyt megelőző napon meghívott előadók közreműködésével – szakmai tanácskozás megrendezését tervezzük.

A XXX. Országos Halfőző Verseny, mint jubileumi rendezvény különleges szervezőmunkát igényel majd, mind a helyszín kiválasztásakor, mind a programok összeállításánál, valamint az esemény reklámozásánál.

A 2000. évben indított halas-boros együttműködés keretében, közös szervezésben a Magyar Borgazdaságok Szövetségével és a Magyar Borok Házával tervezzük a „IV. Halakhoz illő borok versenye” megrendezését (2004. május, Budapest). Az eddigi versenyekhez hasonlóan hat halétel kategóriában hirdetjük meg a hazai borok versenyét, több mint 100 nevezőre számítva. Neves someliék és mesterszakácsok véleménye alapján jönnek létre az ajánlások. Az ünnepélyes eredményhirdetésre és díjkiosztásra a sajtó jelenlétében kerül sor. A verseny eredményét, a borajánlásokat – nyomtatásban megjelentetve – az értékesítés-ösztönző és egyéb akciók során adjuk közre a nagyközönség körében.

A XIII. Bor és Pezsgő Fesztivál látogatottsága az elmúlt évek viszonylatában egyre nagyobb, így kiváló helyszíne a halételek népszerűsítésének. Az ágazat gasztronómiai kiállítóként 2004-ben immár negyedik alkalommal tervezi részvételét az eseményen.

• **További kiemelt értékesítés-ösztönző akciók**

A tagszervezetek és egyéb szervezetek rendezésében megvalósuló kóstoltatással egybekötött regionális halfőző versenyek és halétel-készítési bemutatók (melléklet: 2004. évi

hal-lakomák eseménynaptár). A rendezvényeken való megjelenést egy népszerű, ismert művész vagy szakács felkérésével biztosítjuk, aki a versenyeket kísérő színpadi programsorban vetélkedők formájában a halászat ágazati kommunikációs céljait érvényesíti, aktívan közreműködik a versenyek díjazásában.

• Üzletlánc akció

A 2004. évben is szervezzük az eddigi tapasztalatok alapján nagy érdeklődésre számot tartó és nagy tömegeket vonzó üzletlánc akciót. A megjelenés során minden esetben vendéglátói kitélepüléssel ismert és kevésbé ismert halételeket kóstoltatunk, valamint a célcsoportnak, illetve az esemény sajátosságának megfelelő reklámanyagot terjesztünk. A kóstoltatásokat a rendezvények jellegéhez

igazodó szórakoztató vagy játékos formában zajló ismeretterjesztés (haltermeléssel, halfeldolgozással, fogyasztással kapcsolatos ismeretek közreadása) egészíti ki.

A kóstoltatások alkalmanként 1500–2000 fő vendéglátását jelentik.

Számba vehető helyszínek: TESCO, CORA, AUCHAN, SPAR.

• Látványhalászat bemutató

Kiemelten kezeljük a Tatai Mezőgazdasági RT. telephelyén minden évben (október vége) megrendezett látványhalászat, mint értékesítés-ösztönző akció megvalósulását.

A látványhalászat keretében lehetőség nyílik a fogyasztók ismereteinek bővítésére, a termékekkel való megismertetésükre, kóstoltatási akciók szervezésére. A kóstoltatás 800–1000 fő vendéglátását jelenti.

NEVEZÉSI FELHÍVÁS

Családi halfőző verseny

a Halételek Országos Ünnepe – gasztronómiai fesztiválon

Helyszín: Budapest – Városliget

Időpont: 2004. május 15.

Tisztelt Olvasó!

Az idei évben harmadik alkalommal rendezzük meg a Halételek Országos Ünnepe – gasztronómiai fesztivált, ahol számos szórakoztató program mellett családi halfőző versenyre invitáljuk a kedves érdeklődőket.

Olyan családok jelentkezését várjuk, akik kellő elszántságot éreznek egy általuk választott halétel (lehet saját recept is) elkészítésére.

A helyszín mérete miatt korlátozott számban, a nevezési lapok beérkezésének sorrendjében tudjuk fogadni a résztvevőket!

A részvétel feltételei:

Minden résztvevő család:

- maga biztosítja a bográcsot, bogrács-állványt, főzőeszközöket és az étel elkészítéséhez szükséges adalékanyagokat (bográcsot és állványt a helyszínen letéti díj ellenében is bérelhet),
- kitölti és beküldi (Cím: 1126 Budapest, Vöröskő u. 4/b.) az alábbi nevezési lapot,

– vállalja a főzőhelyre megállapított 3000 Ft-os hozzájárulás befizetését, (a nevezési lap beérkezését követően csekket küldünk a jelentkezőknek)

A szervezők biztosítják:

- a főzéshez szükséges halalapanyagot (ponty) – (A pontyon kívül minden más halalapanyagot a versenyzőnek kell beszereznie!)
- a sorszámmal ellátott főzőhelyet (asztal, sörpad),
- a pázsitot védő tűztálcát,
- megfelelő mennyiségű, előkészített tűzifát,
- vízvételi lehetőséget,
- hulladéktárolókat, folyamatos szemétszállítást,

Jelentkezési határidő: 2004. május 7.

A családi halfőző verseny fődíja: részvétel egy külföldi társasutazáson!

További információ: Tel: (06) (1) 355-7019, (06) (1) 214-2641

Honlap: www.haltermosz.hu

NEVEZÉSI LAP Családi Halfőző Verseny

Halételek Országos Ünnepe gasztronómiai fesztivál
Budapest, Városliget, 2004. május 15.

Beküldési határidő: 2004. május 7.
Cím: 1126 Budapest, Vöröskő u. 4/b.

Család képviselőjének teljes neve			
Értesítési cím			
Telefon (napközbeni elérhetőség)			
Bográcsot és állványt a helyszínen bérel (A megfelelő rész aláhúzendő!)	igen	nem	
Kérjük olvashatóan kitölteni!			

Versenytárs a cseh hal

Az elmúlt években a halászat érdekvédelmi szervezetei és a szakminisztérium illetékes főosztálya mindent megtett, hogy Magyarország Európai Unió csatlakozása semmilyen ténnyel ne hozzon váratlan meglepetéseket a haltermelők számára. A halászati szakma pedig, megértve a csatlakozásban rejlő lehetőségeket és veszélyeket, lázas munkába kezdett, hogy minél sikeresebben gazdálkodhasson majd az Unióban. E munka eredményeként a tógazdaságok 90%-ában kiépült valamilyen minőségbiztosítási vagy élelmiszerbiztonsági rendszer, a halfeldolgozók nagy része beruházásokba kezdett, hogy megfeleljen a szigorúbb élelmiszerhigiéniai előírásoknak, a termelők jelentős mértékű támogatást pályáztak utak építésére, halastavak felhívására, horgászturisztikai fejlesztésekre és a működő halastavak 80%-a részt vesz agrár-környezetvédelmi programban.

A belső kereskedelem szabadságát elsődlegesnek tekintő Európai Unióban a halak és a haltermékek szabad kereskedelmének is csak a haleyességügyi követelmények és állatvédelmi szabályok szabhatnak határokat. A magyar haltermelők ettől az erősödő versenytől egyelőre inkább tartanak és elsősorban a cseh pontytól, hazai piacukat is féltik. Ez nem is meglepő, hiszen az elmúlt években a cseh haltermelők kiszorították korábbi külföldi piacairól a magyar pontyt és minden évben megjelenik a jellegzetes cseh ponty a hazai piacokon is. A várható piaci versenyre történő felkészülésben igen fontos, hogy a magyar halászok megismerjék legnagyobb versenytársukat. Ebben segítségünkre lehet a cseh haltermelésről megjelent néhány friss információ (PROFET konferencia, Eurofish Magazin), de sok hasznos információt szűrhetünk le a cseh kollégákkal folytatott beszélgetésekből is.

A magyar technológiától és tőméretektől jelentősen eltérő cseh halgazdaságok privatizációjára 1993 és 1995 között került sor, amely privatizáció a hazai gyakorlattól sok mindenben eltért. Míg nálunk a tógazdaságokat elsősorban szakmai befektetők, gyakran a rendszerváltás előtt ott dolgozó szakemberek vásárolták meg, a nagy cseh tógazdaságok jelentős részét pénzügyi befektetők szereztek meg, akik többnyire megtartották a korábbi vezetőket. A privatizáció során a korábbi 20 nagy haltermelő vállalatból 40 nagyobb és számos kisebb cég alakult. Ezek a cégek és a hozzájuk csatlakozó horgász szövetségek, eszköz gyártók, kutató intézetek alapították meg 1991-ben a Cseh Haltermelők Szövetségét, amely jelenlegi 60 tagjával lefedi a termelés 85%-át. A termelés pedig igen jelentős, hiszen igen extenzív módszerekkel 42 ezer hektár üzemező halastavon (összes terület 51 ezer hektár) összesen 20 ezer tonna körüli piaci halat

termelnek (2001-ben 20 100 t). Az internetről letölthető a Cseh Köztársaság Agrár és Vidékfejlesztési Operatív Programja, amelynek helyzetfelmérési fejezete szerint 1992 után esett vissza a termelés 17 ezer tonnára és csak 2000-re érte el újra a 20 ezer tonnás mennyiséget. A 3 és 4 éves üzemformában működő tógazdaságokban a fiatalabb korosztályok nem is jelentkeznek mint áruhal, mert csak a ciklus végén halásszák le a nagy tavakat. Az átlagos hektáronkénti bruttó hozam 450 kg, de a maximum hozamok sem haladják meg a 800 kg/ha értéket. A 70–80%-ban termézetes hozamon alapuló termelésben 2–3 kg átlagsúllyal halásszák le a pontyt ősszel. A termelés ivadék bázisát 10 nagyobb keltetőház és több kisebb is biztosítja, ahol a nálunk is alkalmazott módszerekkel szaporítják a halat. A keltet lárvák egyből a tavakba kerülnek, de a harcánál, csukánál alkalmazzák a keltetőházi előnevelést is. A tavak erőteljes feliszapolódása miatt csak kis mértékben és kizárólag szerves trágyával és mésszel trágyázzák.

A gyakran több száz éves tavak elöregedése és főleg a jelentős iszapréteg a cseh gazdaságok egyik legnagyobb problémája, amelyet a kotrás óriási költségei miatt, csak állami segítséggel tudnának megoldani. A haltermelés másik nagy problémáját a halfogyasztó madarak és a vidra kártételében látják a cseh halászok. Felméréseik szerint az összes okozott kár 2003-ban mintegy 17 millió EURO volt, amelynek 70%-át a korlátozott és 23%-ban a vidrák tehetőse felelőse. A legnagyobb kárt a termelésben azonban a 2002 év augusztusában bekövetkezett nagy árvíz okozta, amely amellet hogy tavak gátjait mosta el, rengeteg halat is elvitt. Eze-

ket a veszteségeket ugyan részben kompenzálta az állam, de a termelésre gyakorolt negatív hatása még 2004-ben is érezhető lesz.

Az értékesítésre, hasonlóan a haza viszonyokhoz, jellemző az erős szezonális, amely karácsonykor és húsvét táján jelent értékesítési csúcsokat. Bár az egy főre eső halfogyasztás Csehországban eléri az 5,4 kg/év értéket, abból az édesvízi hal mindössze 1 kg körüli érték. A feldolgozás volumene Csehországban is növekszik, 2001-ben a 20 ezer tonna étkezési halból 7,8 ezer tonnát élve értékesítettek, 2,1 ezer tonnát feldolgoztak és 10,1 ezer tonnát élve exportáltak a cseh haltermelők. A '90-es évek eleji 15% exportról mára 50%-ra emelkedett volumenel Csehország Európa legnagyobb ponty exportőre, amelynek elsődleges piacai Németország (40–50%) és Szlovákia (20–25%). Bár a feldolgozók többsége megfelel az EU előírásoknak, a feldolgozott hal exportja nem jelentős.

A jövőben a cseh haltermelők szeretnék növelni belső piacukat, amelyhez fontosnak tartják a „Cseh Ponty” élelmiszer védjegy bevezetését. Természetesen ott is fontos feladat a halfeldolgozók és a termelő alapok folyamatos felújítása, modernizációja, amelyhez a cseh termelők is kapnak támogatást a Halászati Orientációs Pénzeszközből (HOPE). Csehországban az összes HOPE támogatás mértéke a 2004–2006 időszakban 7,2

millió EURO amihez a nemzeti támogatás további 3 millió EURO-t ad hozzá. Ebből a keretből a halfeldolgozók építésére, modernizációjára, a haltermelés fejlesztésére és a Termelői Szervezetek által megvalósított tevékenységekre lehet pályázni Csehországban.

Az EU-ban kívánatos termelői szervezetek alakulása ugyan ott sem tart sokkal előrébb mint nálunk, de a sajátos privatizáció sokkal koncentráltabb értékesítést tesz lehetővé. A 7440 hektár termelő taven 2900 tonnás termelésű produkáló Trebon Halászati Holding például Csehországban (Trebon, Hluboka, Tabor) és újabban Szlovákiában is működött tógazdaságokat. Leányvállalata a Fish Market végzi a teljes termelés értékesítését, amelynek 75%-át exportálja. Egy másik leányvállalat foglalkozik a halfeldolgozással és a feldolgozott termékek értékesítésével, amelyek legnagyobb vevői a multinacionális áruházláncok.

A versenytárs tehát erős, de vannak gyengeségek pontjai is, amelyeken pozícióikat erősítve a magyar haltermelők is versenyképesek maradhatnak az Európai Unióban.

Bardócz Tamás
Euconsult Alapítvány

A magyar technológiától és tőméretektől jelentősen eltérő cseh halgazdaságok privatizációjára 1993 és 1995 között került sor, amely privatizáció a hazai gyakorlattól sok mindenben eltért.